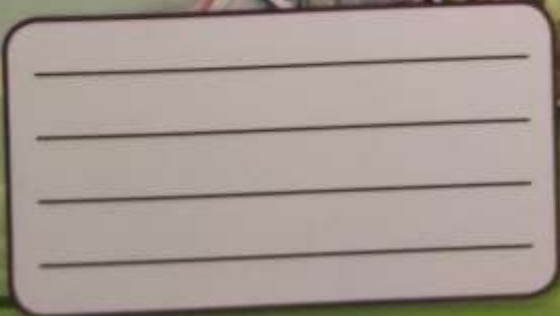

Нова українська школа

AM 006710

З ЧИТАННЯ

3
ΚΛΑC

УДК 811.161.2*клЗ(075.2+076)
С13

Схвалено для використання в освітньому процесі
експертною комісією з педагогіки та методики початкового навчання
лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» № 22.1/12-Г-754

Любі дівчатка і хлопчики!

Виконуючи завдання робочого зошита, ви будете краще читати і розуміти прочитане, працювати з різними джерелами інформації, розширювати свій читацький досвід.

Для оволодіння уміннями вчитися, спілкуватися, висловлювати оцінні судження необхідно працювати самостійно. Тому у зошиті багато практичних завдань: підкреслити потрібні слова, записати запитання і відповіді, скласти план, намалювати ілюстрацію, виконати міні-проект, створити колаж, афішу, відгук та інше.

Використайте ці можливості сповна!

ЗДРАСТУЙ, РІДНА ШКОЛО І МІЙ ТРЕТІЙ КЛАС!

1. Ти вже ознайомився/ознайомилася з новим підручником. Пригадай, що написано на його обкладинці. Що зображено? Це — **колаж**. Про нього ти більше дізнаєшся у «Медіавіконці».

Що зображено на **форзацах** підручника? За цими малюнками можна передбачити зміст розділів.

Бажаю тобі подружитися зі своїм підручником!

**Вже канікули скінчились,
в школі радо ми зустрілись!**

Максим Рильський.

«Тиха, задумлива осінь спускається...»

Ольга Морозова. Перший день у школі

Які враження подарували тобі літні канікули? Чи знайшов/знайшла час для читання цікавих книжок, журналів, коміксів?

Яку книжку (або кілька) порадиш однокласникам і однокласницям? Підготуйся розповісти про неї на уроці позакласного читання. Наприклад, таким чином:

Автор	Назва книжки	Дійові особи	Що сподобалось?

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Нарощуй темп читання:

ось	дощ	спів
осінь	дощило	співаю
осінній	задощило	співучий
осінник	дощисько	заспівав

- ☐ Прочитай скоромовку правильно.

Ганна Чубач

Білка бігала багато,
бо шукала свого брата:
брат на дереві сидів
і смачні горішки їв.

повільно
швидше
швидко

- ☐ Скільки у тексті трискладових слів? Познач ✓ свою відповідь.

☐ 4

☐ 5

2. Який настрій передає вірш Максима Рильського? Підкресли слова, які відповідають твоєму враженню.

Сумний, задумливий, спокійний, радісний, тихий.

3. Допиши вжиті у вірші порівняльні звороти.

в небі летить, наче _____

_____ небо вкривається _____

_____ осінь широкими _____

4. Прочитай вірш. Про що він? Придумай і запиши заголовок вірша. А як назвала свій вірш поетеса, ти зможеш дізнатися на с. 80.

Інна Кульська

Щедрий місяць вересень
у віночку з вересу.
Все добро, що в нього є,
щедро людям роздає.
От у свій найперший ранок
він стрічає школярів:
дав їм яблук на сніданок
і жоржин для вчителів.
Щедрий місяць вересень
у віночку з вересу.

Цікаво знати!

Вчені вважають, що назва першого місяця осені пов'язана із вересом — рослиною, дуже поширеною на Поліссі. Цей вічнозелений кущ квітує із серпня і до кінця жовтня. Верес, як і липові гаї, є цінним медоносом.

4. Прочитай прислів'я. Якою темою вони об'єднані? Пригадай і запиши ще два прислів'я на цю саму тему.

Добре вчити того, хто хоче все знати.
Не тяжка робота, якщо є охота.

Скринька очікувань

З яким настроєм ти прийшов/прийшла до школи? Що очікуєш від уроків літературного читання? Підготуй для «Скриньки очікувань» записку, в якій коротко про це напишеш.

Як у Німеччині святкують початок нового навчального року

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ **Корисна вправа.** Уяви, що ти вдихаєш аромат квітки. Глибоко вдихни повітря через ніс. Видихай повільно через рот. Повтори цю вправу 3–4 рази, намагайся видихати повітря плавно, подовжено.
- ☐ Прочитай вірш *Надії Мовчан-Карпусь*. Які осінні місяці ти упізнав/упізнала? Допиши потрібні слова.

* * *

Вересневе сонце ясне,
увінчався _____ в красне,
_____ місяць _____ народився,
в жовті ризи нарядився.
_____ скида листочки —
линуть тужні голосочки.

- ☐ Прочитай правильно. Чітко вимовляй виділені частини слів.

Німе́ччині, солóдощами, власно́рúч, бутербро́д-
ниця, спеціа́льна, церемо́нії.

2. Скільки в тексті абзаців? Познач ✓ правильну відповідь.

☐ 5

☐ 7

☐ 6

3. У якому абзаці написано, коли у Німеччині розпочинається навчальний рік? ☐

4. Придумай і запиши запитання до четвертого абзацу.

Меґан МакДоналд.
Джуді знайомиться з новим учителем
(Уривок з повісті «Джуді Муді»)

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ **Корисна вправа.** Уяви, що ти вдихаєш аромат меду. Глибоко вдихни повітря через ніс. Видихай повільно через рот. Повтори вправу 3–4 рази.
- ☐ Потренуйся в правильному читанні скоромовки.

Ганна Чубач

Вовк ворону запитав:
— Де це вітер ночував?
А ворона вовку каже:
— Вітер спить, де спати ляже.

- 2.** Переглянь оповідання. Що в ньому переважає?

Діалоги, описи, міркування.

Підкресли відповідь, яку вважаєш правильною.

- 3.** Які з цих якостей, на твою думку, виявила Джуді на уроці?
Підкресли відповіді, які вважаєш правильними.

Смілива; скромна; активна; симпатична; кмітлива;
добра; знаходить несподівані рішення; невихована;
весела; нетерпляча; хоче привернути увагу вчителя
й однокласників.

- 4.** Чи хотів/хотіла б ти, щоб Джуді була твоєю однокласницею? Познач ✓. Поясни чому.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

Медіавіконце: колаж

1. Яке враження справив на тебе колаж на обкладинці підручника і зошита? Познач ✓ свою відповідь.

- ☐ не можу сказати
☐ сподобався
☐ не сподобався

2. Що б ти хотів/хотіла змінити або додати в колаж, який стосується цього розділу?

3. Які ідеї ти пропонуєш для створення колажу на тему «Наш клас» або «Найкраща школа»? Запиши.

**Бажаю вашому класу і кожному з вас
бути дружними і працьовитими,
як бджоли у вулику!**

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. З яких мов до нас прийшли ці слова?

школа — _____

буква — _____

парта — _____

дошка — _____

2. Що означає слово *колаж*?

Це — _____

З яких матеріалів його можна створити: _____

3. Чому в різних країнах новий навчальний рік починається в різний час? Поясни.

4. Чому Шарлотта поставила собі тринадцять балів?

5. Постав запитання до оповідання «Джуді знайомиться з новим учителем».

6. Випиши слова, вжиті в переносному значенні у вірші «Тиха, задумлива осінь спускається...».

7. На уроках мені сподобалося читати про _____

Складно було виконувати завдання: _____

БЕЗ СЛОВА НЕМАЄ МОВИ, А БЕЗ МОВИ — КНИГИ...

Це великий розділ. У ньому різні, але тісно пов'язані теми. Вдумливо прочитай настанови щодо їх читання. Знайди у вступі до розділу **три** ключові слова.

Запиши їх. _____

Алла Коваль. **Наша мова**

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Склади й запиши прислів'я із розсипаних слів/як, вчить, Книга, жить, світі, на.

Книга, через, світ, а, маленьке, нього, віконце, весь, видно. _____

- ☐ Прочитай правильно.

Безпосередньо, припустімо, щільніше, геніального, високорозвинених, відшліфував, дорогоцінний, віддалік.

2. Скільки частин у прочитаному тексті? ☐

3. Прочитай запитання. Пронумеруй їх таким чином, щоб вони правильно відображали послідовність подій у тексті.

У якій частині йдеться про **геніальне відкриття**? ☐

У якій частині йдеться про **дивовижний винахід**? ☐

Де розповідається, **якими були люди до винайдення мови**? ☐

4. Запиши план твору. Підготуйся стисло розповісти за ним оповідання.

Медіавіконце: Музей книги і друкарства

1. З якої мови походить слово **музей**? _____
2. Музей книги і друкарства України розташований у давній архітектурній пам'ятці Києво-Печерської лаври — будинку колишньої монастирської друкарні. Вона діяла тут понад 300 років.

Розглянь фотографії, на яких зображено вхід до музею і його логотип.

3. Яку інформацію можна дізнатись у Музеї книги і друкарства України?

4. Що б ти ще хотів дізнатися з історії створення книжок?

5. Розглянь світлини керамічного панно «Першодрукарі», поданого на попередній сторінці. **Досліди:** хто на ньому зображений? _____

Робота з дитячою літературою. Бібліотечка класу

1. У класі відбудеться виставка книжок, які принесли на урок ти і твої однокласники. Приготуй на цей урок розповідь про книжку (журнал), яка тобі сподобалась, або малюнок про описану подію, портрети дійових осіб.
2. Презентуючи свою книжку, розкажи, яка інформація є на обкладинці. Чи є анотація? Про що можна довідатись, розглядаючи малюнки? Які книжки цього автора тобі відомі?
3. Знайди в таблиці букв **чотири** слова, що пов'язані із книжкою. Обведи їх кольоровою лінією.

о	б	д	е	р	а	ж	к	а	к	л	ь	в	ф	о	р	з	а	ц
с	т	о	р	і	н	к	а	т	а	к	я	п	а	в	т	о	р	і
п	а	о	б	к	л	а	д	и	н	к	а	д	і	в	у	в	у	ю
о	б	ї	з	к	а	а	ф	т	о	р	х	а	ф	т	о	п	с	х

Я
ЧИТАЮ
багато і
різне

Читаю — читаю

**Підготуйся розповісти найцікавіше,
про що ти прочитав/прочитала?**

Автор _____

Назва _____

Про кого (про що) розкажеш однокласникам/однокласницям?

Для чого читають книжки
Василь Сухомлинський. Спляча книга

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Роз'єднай слова і прочитай прислів'я.

Одна книга тиссяч людей навчає.

- ☐ Читай скороговку правильно і швидко.

Анатолій Качан

Обережний хитрий лис
до нори вечерю ніс.

Біг додому лісом лис,
шелестів над лісом ліс.

- ☐ Читай правильно.

Яріли, доторкнётся, вогнённе, палітурки.

2. Заповни таблицю.

Що з описаного у творі:	
може бути насправді	є казковим

3. Чому Вогнённа книга стала Сплячою?

4. Заверши думку: Книга тоді корисна, коли...

Бібліотечний урок. Зустріч з потрібною книжкою

1. Ти — читач/читачка шкільної або іншої бібліотеки. Перевір себе, що ти знаєш про цю установу.

Слово *бібліоте́ка* прийшло до нас із грецької мови й означає воно — *книгозбі́рня, книгосхо́вище*.

Бібліоте́кар/бібліоте́карка — перший порадник і помічник усіх, хто прийшов до бібліотеки.

Відділ, де видають книжки читачам додому, називають *абоне́ментом*. Книжки, журнали, які є в бібліотеці, можна почитати в *читальному залі*.

Вибрати книжку допоможе *катало́г* (із грецької мови — це *список*). Він складається з карток, на яких зазначено автора книжки, її назву, шифр.

Чим ти можеш доповнити перелік «бібліотечних слів»?

2. Ти, напевно, знаєш, що правильне користування книжкою її береже. Доповни перелік найважливіших правил користування.

- ✓ Бери книжки чистими руками;
- ✓ користуйся закладками;
- ✓ не загинай сторінок;
- ✓ не перегинай книжку;

Яких правил дотримуєшся ти? Підкресли.

3. У третьому класі, самостійно вибираючи книжку, користуйся **порадами**:

- Уважно розглянь обкладинку.
- З'ясуй, про що вона «повідомляє» читачам.
- Пригадай, чи знайомий тобі автор або автори, якщо це збірка творів.
- Прочитай анотацію.
- Погортай книжку. Які в ній малюнки?
- Переглянь відкриті книжкові полиці.

4. Розв'яжи кросворд.

1. Заклад, де зберігаються і видаються для читання книжки.
2. Спеціально оброблена шкіра молодих тварин, яку колись використовували для письма.
3. Майстерня, фабрика, де виготовляються книжки.
4. Прізвище першого друкаря в Україні.
5. Слово, яке є в назві цього розділу.
6. Назва дитячого журналу.

**Я
ЧИТАЮ**
багато і
різне

Читач — читачам

**27 жовтня відзначаємо
День української писемності та мови.
Які книжки про рідну мову ти знаєш?
Підготуйся розповісти найцікавіше:
про що ти прочитав/прочитала?**

Автор _____

Назва _____

На дозвіллі зроби кілька закладинок для своїх книжок.

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. У яких творах ішлося про виникнення мови?

2. Як люди передавали інформацію до винайдення друкарського верстата?

3. Постав запитання до оповідання Алли Коваль «Наша мова».

4. З'єднай частини прислів'їв.

Одна книга

як криниця без води.

Людина без книги —

як на світі жить.

Книга вчить,

тисячі людей навчить.

5. Доповни речення. *Щоб вільно та красиво розмовляти українською мовою, треба*

ІЗ ДЖЕРЕЛ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ

У 3 класі будеш читати *героїчні* і *чарівні* казки, у яких відбуваються дивовижні події та перетворення. Роздивись у *змісті* підручника, які твори охоплює розділ. Чому ці твори не мають одного автора?

Кирило Кожум'яка (Українська народна казка)

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Роз'єднай слова і прочитай прислів'я.

Народскажеякзав'яже.

- ☐ Прочитай швидко і правильно скоромовки. Вивчи одну напам'ять.

Загадала ґава ґаві не правити забави.
Росте липа біля Пилипа.

- ☐ Читай правильно. Чітко вимовляй виділену частину кожного слова.

Підлестілася, учеплюсь, ймєння, панотченку,
обсмолівся, розбіжїться, захлинається.

- 2. Щоб розповісти про головного героя казки, скористайся порадами.

- Назви його ім'я, поясни звідки воно виникло.
- Яким ти уявляєш Кожум'яку?
- Чому він погодився битися зі змієм?
- Як готувався до бою з ним?
- Як він бився зі змієм?
- Як народ ставиться до свого героя?
- Яке твоє ставлення до Кирила Кожум'яки?

- 3. Запиши речення, яким почнеш розповідати казку. Потім речення, яким плануєш її завершити.

Зачин _____

Кінцівка _____

4. Відповідно до послідовності подій у творі склади план для переказу казки. Зазначай у ньому тільки найважливіші події.

1. Князівна в полоні змія.

2. _____

3. _____

4. _____

5. Народна вдячність герою.

Перевір, чи можна за цим планом охопити весь твір.

Пригоди в чарівній казці Вечірник, Полуночник і Світанок (Українська народна казка)

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

☐ Нарощуй темп читання скоромовок.

Босий хлопець сіно косить, роса росить ноги босі.
Кипи, кипи, кашка, ось прийде наш Івашко.

☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Добрий початок — половина справи.

☐ Читай правильно. Чітко вимовляй виділену частину слова.

Стріча́в, за**примі́**тив, під**зе**ме́лля, не**видію́**щі,
поп**роси́всь**, ці**лю́**щу, виді**ю**чими, звід**ті**ля,
двиг**ті**ть, по**сто**рожу́ємо.

2. Скільки в казці виділено частин? Познач ✓.

☐ 4

☐ 5

3. Придумай назву до кожної частини казки. Запиши їх.

Чи можуть вони, на твою думку, бути планом казки?
Познач ✓.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

4. Завдяки яким своїм якостям Світанок подолав усі випробування?

5. Які ознаки чарівної казки має прочитаний твір? Запиши.

Народні пісні

Три товариші (Українська народна пісня)

Пісні виражають почуття людей, відображають навколишній світ. У пісні поєднуються **слова** і **музика**. Тому кожна пісня має свій ритм, настрій, темп виконання. Пригадай з уроків мистецтва пісні, які тобі дуже сподобались.

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Нарощуй темп читання пірамідок.

пісня
пісняр
пісень
пісенник

спів
співи
співак
співанка
заспівай

хор
хори
хорист
хоровий спів
хором

- ☐ Прочитай текст.

Дмитро Чередниченко

Хор

Українці — співучий народ. Кажуть: де три українці — там цілий хор. Споконвіку наші предки мали хист до співу. Змалку вони знали багато пісень. І співали. Над колискою мама співала колискову. Привчала дитину до пісні. А як дітки трохи підростуть — щедрують, засівають. Співають веснянок, гаївок, купальських пісень, водять таночки. А восени наслухають весільного співу.

- ☐ Яка тема тексту? Підкресли види пісень, які співають українці.
- ☐ Роз'єднай слова, прочитай приказку.

Щира пісня краще за кожуха гріє.

2. Якими ознаками характеризують у пісні кожного товариша?

Сонце — _____

Місяць — _____

Дощик — _____

3. Що у змісті пісні нагадує казку? _____

4. Про кого з товаришів складено цю загадку?

Встає рано, лягає пізно, світить яскраво, гріє жарко.

Запиши **відповідь**: _____

Прислів'я

1. Заверши речення.

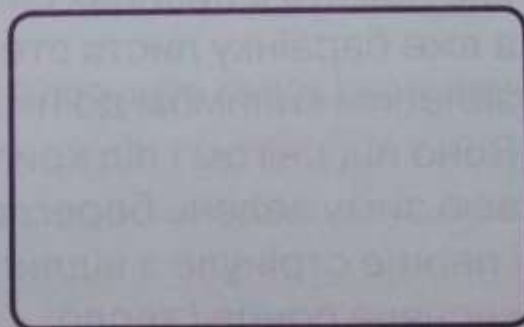
Прислів'я — короткі влучні _____

Із прислів'їв можна дізнатись про: _____

2. Запиши кілька прислів'їв, які тобі подобаються.

3. **Робота в парі.** Напівголосно прочитайте одне одному записані в зошиті прислів'я. Поміркуйте, на які вони теми.

4. Львівська художниця *Анастасія Стефурак* проілюструвала українське прислів'я. Поміркуй, коли цей вислів має пряме значення, а коли — переносне. Намалюй власну ілюстрацію до цього прислів'я.

5. Розгляньте обкладинки книжок, де вміщено прислів'я. Звертайтеся до них!

Народні загадки

Назва **загадка** походить від слова **гадати**. Пригадай, яку форму має загадка. Загадка може бути у формі розповідного _____.

1. На які теми ти знаєш загадки?

2. Про деякі рослини та природні явища, предмети складено різні загадки, що мають одну відгадку. За якими суттєвими ознаками вони складені?
3. **Робота в парі.** Прочитайте вірш Наталі Забіли «Барвінок».

Недавно ще гула метелиця,
іще лежить в низинах сніг,
а вже барвінку листя стелиться
зеленим килимом до ніг.
Воно під снігом і під кригою
всю зиму зелень берегло
і перше стрінуло з відлигою
весняне сонце і тепло.

Чи бачили ви цю квітку? Якого вона кольору?

Спробуйте опис барвінку перетворити на загадку. Зверніть увагу на порівняння, слова з переносним значенням. Які ознаки барвінку ви оберете, щоб скласти загадку?

Запишіть свою загадку. Загадайте її вдома.

4. Прочитай загадки. Про яку вони рослину? Запиши її назву.

На горі в нас росте
сонце ясне, золоте,
чорне око, жовті вії,
та чомусь воно не гріє.

На сонечко я схожий
і сонечко люблю.
За сонцем повертаю
голівоньку свою.

5. Про які ще рослини ти можеш пригадати кілька загадок? Запиши.

6. У кожному із цих слів «сховалося» інше. Яке саме? Підкресли.

Приказки, чарівний, жовтенький, порядок, склад, виставка, жирафа.

7. **Робота в парі.** Придумайте й запишіть рядок таких самих слів.

Читай науково-художню і довідкову літературу (збірки оповідань, журнали, енциклопедії)

1. Пригадай ознаки, які відрізняють науково-художні оповідання від художніх.

2. Які з-поміж творів, що ти прочитав/прочитала, є науково-художніми? Назви й запиши.

3. Чи знайомі тобі ці видання? Звертайся до них. Це мудрі книжки, де міститься перевірена й цікава інформація, малюнки, світлини й інше.

Я
ЧИТАЮ
багато і
різне

Читаю — читаю

Я читаю такі науково-художні й довідкові видання:

Розповім про

Раджу читати

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. У чому особливості чарівних казок?

2. Які речі допомагали Світанку перемогти змія?

3. Склади прислів'я з поданих частин. З'єднай лініями.

Де сила не візьме,

той більше знає.

Хто багато читає,

умій і змовчати.

Умій сказати,

там розум допоможе.

4. Які образні вислови з прочитаних творів будеш використовувати у своєму мовленні? Запиши.

5. Знайди в таблиці букв назви творів усної народної творчості. Обведи їх кольоровою лінією.

о	к	о	р	т	о	к	л	а	ю	о	п	р	и	с	л	і	в'	я
в	р	с	н	к	ч	н	е	й	к	о	т	о	н	к	с	г	р	б
з	а	г	а	д	к	а	с	в	в	о	с	м	с	и	е	е	о	б
е	л	е	ь	а	а	н	т	с	л	о	у	к	а	з	к	и	к	л
л	е	г	е	н	д	а	а	е	д	о	х	ь	п	і	с	н	я	і

ЗДІЙСНИТЬСЯ ВСЕ!

Василь Сухомлинський.
Сонячний день узимку

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Читаючи віршик Ліни Біленької, передай завивання вітру, нарощуй силу голосу.

У-у-у! Гуде вітрисько, Холоди вже близько,
завиває: — У-у-у! У-гу-у! — несу зиму.

- ☐ Навчись швидко й чітко читати скоромовку.

Шапку шпак шпачисі шив,
швидко шилом ворушив.

- ☐ Прочитай слова правильно, чітко вимовляй виділені частини.

До**торк**ну́лася, **з**береглі́ся, **в**брана́ння, на**млі**лись,
батькі**вщі**ни.

2. Який твір ти прочитав/прочитала? Познач ✓.

☐

казка

☐

науково-художнє оповідання

3. Вибери правильне закінчення речення.

Зустріч дівчинки із синичкою відбулась

А ранньою весною **Б** наприкінці осені **В** взимку

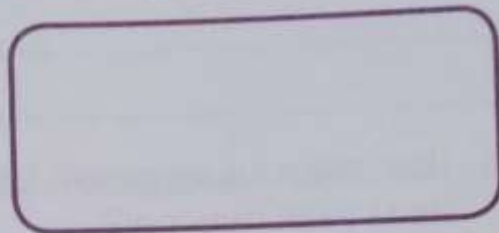
4. У якому реченні, на твою думку, висловлене головне. Підкресли.

А Не можна струшувати засніжені гілки.

Б Якщо все однакове, тоді не можна визначити, що ж красиве.

5. Прочитай загадку. Напиши й намалюй відгадку.

Жовтогруді щебетушки
мають чорні капелюшки,
сірі лапки, білі щічки,
називають їх _____

Грамоті вчиться — завжди пригодиться
Зірка Мензатюк. Новорічна пригода з відьмою

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Правильно і швидко читай скоромовку.

Володимир Верховинець

Клени по колу клали поклони.

З кленів додолу впали корони.

- ☐ Прочитай це речення з різною інтонацією.

А в сусідньому будинку живе відьма. (!?)

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Несоромнонезнати, соромноневчитись.

2. Що це за твір? Познач ✓.

науково-художнє оповідання

☐

казка

☐

оповідання

☐

3. Заповни таблицю.

Що тобі вже відомо про Василька?	Що невідомо?

4. Чим ти хочеш доповнити цей текст?

5. Що тебе здивувало? Що було, на твою думку, найцікавішим у цій пригоді?

Відчуй іншого Тетяна Череп-Пероганич. Колядка

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай скоромовку мовчки. Швидко прочитай вголос тільки виділені склади.

Володимир Лучук

Я несу на **кухню кріп**,
 кине мама **кріп** в **окріп**.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Щопосієш, тейпожнеш.

- ☐ Прочитай слова, чітко вимовляй виділені частини.

Рі**здвя**ного, коля**дува**ти, непо**далік**, по**дзво**-
ніти, по**сні**давши, **хре**щі**є**на, ві**дда**мо, **зра**діють,
при**най**мні.

2. Які почуття переживала Марічка після знайомства з Оксанкою?

3. Що ти дізнався/дізналася в оповіданні про Марічку?

4. Придумай і запиши продовження оповідання «Колядка».

Творча робота:

підготуйся взяти участь у розробленні програми новорічно-різдвяного свята.

1. Перш ніж скласти програму, обговоріть у класі:

- Хто буде брати участь у святі? (Весь клас, батьки, діти з інших класів.)
- Де краще провести захід? Скільки він триватиме?
- У який день його краще провести?
- Що ви б хотіли побачити? Що саме робити на святі? (Співати, танцювати, інсценізувати, провести рухливі ігри, змагання, прочитати веселі вірші, виконати новорічні пісні, брати участь у веселому квесті.)

2. Щоб свято було цікавим для всіх, поміркуйте, як краще розподілити ролі учасників. Хто буде проводити свято? Де буде оголошення?

3. Запропонуй свої ідеї щодо підготовки та проведення свята. Запиши їх.

Різдвяне диво
Марія Морозенко.
Руде цуценятко і різдвяний ангел

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Доповни рядки.

Ок-ок-ок — у нас цікавий _____

Ень-ень-ень — дуже теплий _____

Чі-чі-чі — розумні _____

- ☐ Розширюй речення відповідно кількості ліній.

Пташка співає.

Пташка співає _____.

_____ пташка _____.

_____ пташка _____.

- ☐ Прочитай скоромовку.

Андрій Заєць
На ріці серед мілін
збудував лин млин.
Гріло сонце мілину,
і дрімалося лину
у млині на мілині.

повільно
швидко
швидше

дуже швидко

- 2.** Переглянь зміст твору. Скільки в ньому частин? ☐

З яких частин твору наведені речення? Запиши цифрами.

За тиждень руде цуценятко зовсім піросло. ☐

Хтось забирав малого песика від мами. ☐

Який ти хороший! Найкращий песик на світі! ☐

Покинутий песик сидів під дверима і скавулів. ☐

3. Які почуття персонажі твору виявляли до рудого цуценятка? Запиши.

4. Чому господар хотів позбутися рудого цуценятка?

5. Який це твір — оповідання чи казка? Доведи свою думку.

6. Які почуття викликала в тебе доля песика?

7. Яким може бути продовження казки?

Розкажи про це в класі.

Медіавіконце: комікс

Комікс — це послідовність смішних малюнків з короткими текстами, що зображують певний випадок.

1. Чи доводилося тобі читати і розглядати комікси? Познач ✓.

☐ Так

☐ Ні

2. Поміркуй, чим різняться книжка з ілюстраціями і комікс? Чи подобаються тобі комікси? Познач ✓.

☐ Так

☐ Ні

3. Ознайомся з фрагментами коміксу «Хто надто хвалиться, той потім кається», що повністю опублікований на сторінках журналу «Джміль» (джерело: <https://jnil.com.ua/2014-6/movie>). Між якими деревами була розмова?

Поміркуй. Чи варто було вихвалитися деревам?

Що допомогло клену й берізці побачити красу ялинки?

Чи буває, що так само, як дерева у коміксі, діють люди?

4. **Робота в парі:** придумайте й обговоріть сюжети коміксів.

Зимові картини і дива Галина Малик. Грудень

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Навчись читати скоромовку *Анатолія Качана*.

По дорозі їхав віз, А на греблі через став,
він із лісу дрова віз. заскріпив наш віз і став.

- ☐ Випиши із скоромовки слова, які звучать і пишуться однаково, а означають різне.

Якими вони є частинами мови? _____

2. Випиши з вірша «Грудень» образні вислови.

3. Розглянь обкладинку книжки Галини Малик «Їде грудень на коні». Відповідає або ні, на твою думку, малюнок чарівному сюжету вірша? Познач ✓.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

4. Прочитай вірш *Григорія Фальковича*. Придумай і запиши свій заголовок. Як назвав вірш автор, ти дізнаєшся на с. 80.

Комар до зими нагромадив запас:
домашні ковбаси, березовий квас,

компоти — у банках, в діжках — огірки
та інші продукти на різні смаки.
— У мене порядок. Все справжнє й нове.
Щоправда, зі мною ще фермер живе,
а в нього родина — душ сім, або п'ять...
Та я не скупий. Хай зі мною їдять!..

5. Який це вірш? Підкресли відповідь, яку вважаєш правильною.

Повчальний, сумний, гумористичний, веселий.

Читаємо журнали для дітей

1. Розглянь виставку журналів для дітей.

2. Які з цих журналів тобі відомі? Познач ✓.

3. **Робота в парі.** Візьміть одне в одного інтерв'ю про дитячі журнали, які ви читали.

**Я
ЧИТАЮ**
багато і
різне

Читач — читачам

Я читаю журнал _____

У ньому друкують: оповідання, _____

Розповім про _____

Раджу читати журнали _____

Запахи свята

Мар'яна Савка. Запах Різдва

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ **Корисна вправа.** Вдихни повітря через ніс (подумки рахуй: 1, 2, 3); видихай плавно, подовжено через рот (рахунок 1, 2, 3, 4, 5). Зроби вправу кілька разів.
- ☐ Певно, ти знаєш, що слово **коляда** є багатозначним. Доповни в тексті Олекси Воропая його тлумачення.

Коляда

В Україні слово **коляда** має аж три значення.

Коляда — це _____: «Будьте здорові з колядою!»

Коляда — це _____, яка співається під час Різдвяних свят: «Пустіть його до хати, він вам буде коляду співати!»

Коляда — це _____ за величальну пісню.

«Ой, і пан іде, коляду несе:
коробка вівса, а зверху ковбаса!»

- ☐ Прочитай речення з різною інтонацією.

Це моя улюблена пісня.

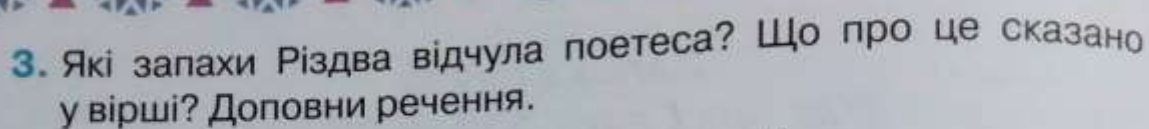
(!?)

Пташка починається з яйця.

- ☐ Навчись правильно читати слова.

Погóдьтеся, родзі́нки, зда́ється, незáйманий.

2. Який настрій створює у тебе вірш? Запиши.

«І так воно солодко пахне, що ух _____!»

«І пахне так смачно, як той _____!»

«І пахне вечірній незайманий _____»

4. Знайди в таблиці прізвища авторів, чиї твори прочитав/прочитала в розділі. Обведи їх кольоровою лінією.

І	Р	О	Т	В	М	А	Ю	С	К	М	О	Р	О	З	Е	Н	К	О
Ч	М	А	Л	И	К	Ь	Т	В	І	Д	К	А	К	Ш	А	Л	І	Р
Й	И	Д	Н	О	С	У	Х	О	М	Л	И	Н	С	Ь	К	И	Й	О
В	Х	Т	А	Ї	Й	О	Р	І	Ч	У	К	О	К	П	Т	О	Ш	Ь
М	Е	Н	З	А	Т	Ю	К	Й	В	А	В	Д	С	А	В	К	А	Л

- 5.** Розглянь «хмару» зимових слів. Підготуй розповідь про одне із зимових свят, використовуючи слова з «хмари».

Ірина Жиленко. Здійсниться все...

1. Чи погоджуєшся ти зі словами поетеси, що може здійснитися все? Познач ✓.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

2. Доповни речення словами з вірша.

Коли ми _____ у неможливе ...

Коли ми _____, коли ми _____ ...

Коли ми _____, коли ми _____ ...

Умій лиш _____ і _____,

і прилетить твоя жар-птиця,

коли годинник _____ б'є!

3. Яке з побажань поетеси для тебе найважливіше? Запиши.

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. Чим відрізняються авторські твори від народних?

Авторські	Народні
Створюють	Створюють
_____	_____
Вони передаються	Вони передаються
_____	_____

2. Чим оповідання відрізняється від казки?

В оповіданні _____

У казці _____

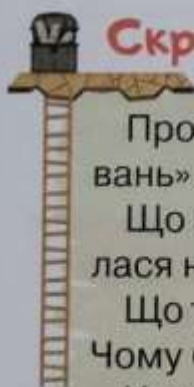
3. Постав запитання до казки «Руде цуценятко і різдвяний ангел».

4. Знайди й запиши головну думку казки «Сонячний день узимку».

5. Визнач, що в казці «Новорічна пригода з відьмою» фантастичне, а що може бути насправді.

Фантастичне _____

Може бути насправді _____

Скринька очікувань

Прочитай, що ти вкладав/вкладала у «Скриньку очікувань».

Що з очікувань справдилось? Чого ти навчився/навчилася на уроках літературного читання?

Що ти для себе вважаєш важливим у другому семестрі? Чому би хотів/хотіла ще навчитися?

Напиши про це й поклади записку до «Скриньки очікувань».

Тетяна Цидзіна

Запам'ятай це назавжди: повір у себе, друже!
Ти зможеш все, зумієш все, коли захочеш дуже.
Не треба лиш боятися. Ти просто молодець!
За все, що треба братися і варто постаратися,
щоб добрим був кінець!

ЯК НЕ ЛЮБИТЬ СВІЙ КРАЙ!

Варвара Гринько. Рідний край
Олекса Палійчук. Київ

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай скоромовку.

Олег Орач

З літери «Ка»
починається Київ.
Ви приїздіть, подивіться,
який він.

- ☐ Прочитай загадку, запиши відгадку.

Богдан Федчук

Перший склад від слова **кинув**
і минулий час від **ість**.
Скласти разом і, напевно,
що це — кожен відповість. _____

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Поганатапташка, якій своє гніздо не миле.

- 2. Випиши з вірша «Рідний край» пари римованих слів.

- 3. Вивчи вірш «Рідний край» напам'ять.

Поради щодо вивчення вірша напам'ять

- Прочитай вірш уголос, чітко вимовляй кожне слово.
- Розкажи собі, що сказано про рідний край.
- Що треба пам'ятати?
- Прочитай вірш ще раз, спробуй відтворити його зміст.
- Якщо довелося підглядати в підручник, прочитай вірш ще раз. Увечері розкажи вірш своїм рідним. І розпитай їх, які вірші вони можуть розказати напам'ять.

4. Випиши з вірша «Київ» ознаки, що передають ставлення поета до нашої столиці.

Їх силу й мужність — не здолати!

Дарина Телкова. Героям

Максим Малолітко.

Воїнові, який захищає Вітчизну

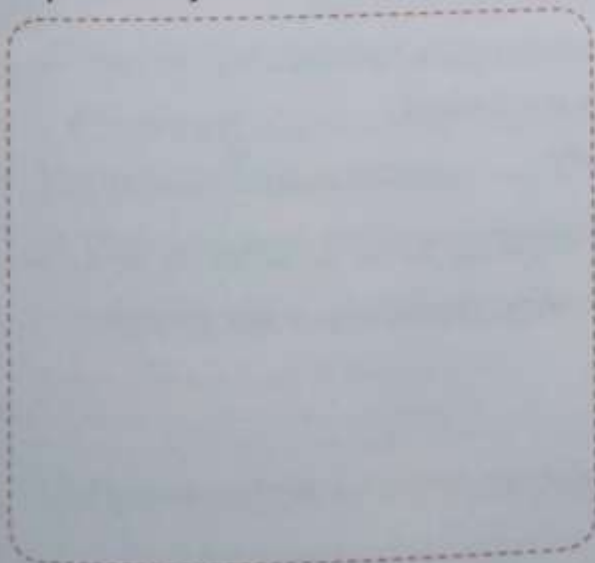
1. Чим схожі прочитані вірші? Запиши.

2. Які почуття вони викликають у тебе? Поміркуй і запиши.

3. Розглянь малюнки школярів і школярок з міста Слов'янськ, що на Донеччині, які брали участь у конкурсі «З Україною в серці».

4. Створи малюнок або придумай вірш на тему захисту й розвитку нашої Батьківщини.

Музей просто неба

Оксана Кротюк. Наші скарби

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай вірш Лідії Компанієць. Придумай і запиши свою назву для нього. Як назвала свій вірш поетеса, ти можеш дізнатися на с. 80.

— Звідкіля ти?

Із Стеблева.

— А чия ти?

Ковалева.

В мене тато — коваль,
і дідусь був коваль.

І мій брат — коваленко.

— А як звать тебе?

— Оленка.

— Ну, бувай!

Рости здорова,
ковалівно чорноброва!

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Небрудникриниці, бос хочеш водиці.

- ☐ Відгадай загадку. Допиши відгадку.

Євген Гуцало

Жайвір жайвору співає,

Жайвір в жайвора питає:

Чи на світі є країна

понад нашу _____?

2. Поясни, чому Музей називають *Україною в мініатюрі*.

3. Доведи свою думку, звертаючись до тексту.

Це оповідання художнє	Це оповідання науково-художнє

4. **Робота в парі.** Перегляньте текст. Доповніть *сенкан* до слова *музей*.

1 слово Тема — музей

2 слова Опис — _____

3 слова Дія — _____

4 слова Ставлення, почуття з приводу обговорюваного

1 слово Підсумок, узагальнення — скарб.

Наш Кобзар — це український лицар
Тетяна Щербаченко. Український лицар

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

☐ Чи гостре твоє око? Скільки слів у цьому ланцюжку?

Стоїть Київ над Дніпром місто гордості і слави
Української держави.

☐ Яке речення вони утворюють? Запиши.

☐ Прочитай речення з різною інтонацією.

Легенда ця має назву Кобзар.

(!?)

- 2. Робота в парі.** Поставте одне одному запитання за першим і останнім абзацами тексту. Послухайте відповіді одне одного.

- 3.** Слово *Кобзар* має кілька значень. Які з них тобі відомі? Познач ✓.

- ☐ Український народний співець, що супроводить свій спів грою на *кобзі*. (*Кобза* — старовинний український струнно-щипковий інструмент.)
- ☐ «*Кобзар*» — збірка віршів поета.
- ☐ *Кобзар* — так український народ називає Тараса Шевченка — поета і художника, легенду українців.

**«Земля — це книга,
у якій історія твого народу».**

Дмитро Білоус

Наталка Поклад. «Гарно жити у селі...»

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Навчись читати скоромовку.

Леся Вознюк

Перепілка прилетіла, діточок-перепелят.
Петруся попросила: Насип проса і пшениці,
— Почастуй моїх пташат, я спечу їм паляниці.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Хочешсобідобра — неробинікомузла.

- ☐ Прочитай вірш Ігоря Січовика. Придумай і запиши його назву. Як назвав свій вірш поет, ти можеш дізнатися на с. 80.

— Хто танцює гарно, дітки?
— Я! — Мишко озвався швидко.
— А найкраще хто співає?
— Я! — він руку піднімає.
— А найбільший хто хвалько?
Діти крикнули:
— Мишко!

- ☐ Читай правильно, чітко вимовляй виділену частину слова.

Зовéтьс^я, хутіре^{ць}, звідда^{ля}, Єли^{за}вeтiв^{ка}.

2. Чим схожі назви сіл, про які йдеться у вірші?

3. З'єднай лінією порівняльні звороти:

де річка
мов букет

село Марійка
змійка

4. **Робота в парі.** Знайдіть вислови, які вжито у вірші в переносному значенні. Запишіть.

Чи є сліди історії у назві вашого рідного міста чи села?
Обговоріть.

Микола Вінграновський.
«Сама собою річка ця тече...»

1. Знайди у вірші й запиши порівняння.

маленька річечка _____

ця річечка _____

2. Знайди й запиши слова з переносним значенням.

3. **Робота в парі.** Поміркуйте, чи можна точно сказати, скільки річок в Україні. Запишіть свої докази.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

Цікаво знати!

Територією сучасного Києва протікало в давнину багато річок та їхніх притоків, якими ми зараз не можемо помилуватися через те, що вони — полонені. Люди замурували їх у спеціальні труби, і течуть вони тепер під землею.

Великою річкою вважалася Либідь, яка була повноводною і судноплавною. На ній спорудили греблю та сім водяних млинів. Відомими були річки Глибочиця, Почайна, Сирець, Жуківка, Хрещатик, Водиця, Стінка. І годі всі ці ручаї перераховувати, оскільки лише в річки Либідь було близько двадцяти притоків...

Ви помітили, мабуть, у скількох сучасних столичних вулицях, житлових масивах «заховалися» назви київських річок і ручаїв?

На кожному кроці поряд з нами живе і дихає історія рідного міста.

(Зі щорічника «12 місяців»)

Робота з різними джерелами інформації

1. У 2 класі, у «Медіавіконцях», ти ознайомився/ознайомила-ся із поняттям *інформація*. Воно охоплює: факти, відомості,

2. Де міститься інформація? Доповни перелік.
У текстах, енциклопедіях _____

3. Чи часто тобі потрібно шукати невідому інформацію?

4. Де ти її шукаєш? _____
5. Як часто користуєшся інтернетом?

6. Прочитай загадку. Запиши відгадку.

Анатолій Качан

Цю загадку-недомовку
загадав мій друг Микола:
«Хто сьогодні без вірьовки
прив'язав мене до столу?»

В павутину невідому
я попав, як риба в сіті,
і забув, чи я на цьому,
чи уже на тому світі».

Відгадка: _____

**Мистецтво гончарів —
частина української культури**
Наталія Олійник. Гончарики з Опішного

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Читай скоромовку швидко і правильно.

Олексій Кононенко

Гава **греч**но га**зду**вала,
гогель-могель готувала.

Гедзь наївся — просто жах —
гудзик тріснув на штанцях!

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

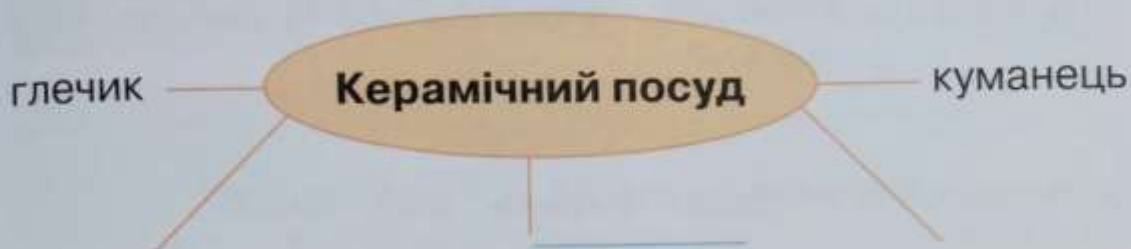
Повний колос до землі гнеться, а пустий в гору
дереться.

- ☐ Читай правильно.

Керамічного, витьохкує, гончарювання, вивер-
шуючи, майстерності.

2. Яку нову інформацію ти дізнався/дізналася з оповідання
«Гончарики з Опішного»?

3. Що виробляють опішнянські майстри? Доповни тематичну павутинку, звертаючись до світлин.

4. Прочитай вірш Степана Жупанина. Придумай і запиши назву вірша. Як назвав вірш сам поет, дізнайся на с. 80.

Павлик робить вази гарні. І помчать на вазі коні,
Як? гриви звихрені, червоні.
На крузі на гончарнім. З-під руки малого майстра
Ось танцює глина в крузі, зацвіте на вазі айстра.
пальці хлопця у напрузі. Ваза в полум'ї палала —
Бо таку формують вазу, і дзвінка, і світла стала.
що здивує всіх відразу. Павлик вазу відшліфує,
любій мамі подарує.

Зістав вірш з оповіданням. Чим вони схожі, а чим відрізняються? Розкажи.

5. Знайди й підкресли у вірші речення, у якому передано напругу творчої праці гончарика.

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. З якого вірша речення: «Прикрашай, шануй свій край, дім свій — Батьківщину»?

2. Які джерела інформації ти вважаєш надійними?

3. Чому Тарас Шевченко український лицар?

4. Які слідочки має на увазі поетеса Наталка Поклад у вірші «Гарно жити у селі»?

5. Визнач головну думку вірша «Рідний край».

6. Постав запитання до авторки оповідання «Український лицар».

7. Визнач і запиши ключові слова в науково-художньому оповіданні «Наші скарби».

8. Які з прочитаних творів тебе схвилювали? Чим саме?

ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ. П'ЄСА-КАЗКА. БАЙКИ

Чарівні казки

Валентин Бичко. Казка — вигадка...
Анатолій Дімаров. Для чого людині серце

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

☐ Фонетична зарядка.

Жук літає угорі і дзижчить — жу — жу — жу.
Вуж сховався у норі і шипить — ши — ши — ши.
Шелестить трава — ша — ша — ша.
Дзвіночок дзенькає — дзень — дзень — дзень.
Скільки звуків цілий день!

- ☐ Прочитай вірш Миколи Сингаївського. Придумай йому назву й запиши. Як назвав вірш поет, довідаєшся на с. 80.

При дорозі, де тополі,
синій льон зацвів у полі.
Біля льону синя річка.
В небі синьому синичка.
Скільки цвіту — синьодзвону,
засиніло все від льону.

- ☐ Знайди й підкресли всі слова, які означають колір.

2. Яке враження справила на тебе казка «Для чого людині серце»?

3. Чому дерев'яні чоловічки не могли ні любити, ні радіти, ні ненавидіти?

4. Вправа «Займи позицію». Чи є в казці відповідь на запитання, що є в її назві? Доведи свою думку.

Так, я знайшов відповідь. У казці...

Ні, я не знайшов відповіді. У казці...

5. Склади асоціативний куц до слова *серце*.

Олександр Дерманський. Білячок

1. Чим усіх здивувало лошатко?

2. Переглянь текст. Запиши, кому належать наведені речення.

«Його треба позбутися».

«Ні-ні, його треба позбутися, бо накличе на наш рід нещастя».

«Піди віддай його левові».

«Я його не їстиму. А якщо він отруйний?»

«Не треба його позбуватися. Бачите, який він чемний. А ріг у нього зовсім маленький».

«Я нікуди тебе не відпущу самого. Я з тобою піду».

«Дякую, темна пані, що привели малого до нас».

3. Чому плем'я чорних коней хотіло позбутися Білячка?

4. Як змінювались почуття, що виявляла до свого синочка мама Нічка?

5. Які якості виявляв Білячок на шляху до країни єдинорогів?

6. **Робота в парі.** Перегляньте текст. Доберіть до кожної частини заголовки. Запишіть план казки. Підготуйтеся стисло переказати за ним твір.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Наталя Осипчук.
Стрімкий, як вітер (П'єса-казка)

1. Погортай текст п'єси. Які особливі прикмети вона має?
Встав потрібні слова у текст.

Слово *п'єса* із французької мови означає — частина, шматок.

Текст п'єси поділяється на _____
Події, вчинки дійових осіб описано через їхні роз-
мови: монологи і діалоги.

У тексті є позначки автора про місця дії, _____
і _____ дійових осіб.

Казку, написану у вигляді п'єси, називають _____.

2. Де відбуваються події п'єси? _____

3. Яке враження на тебе справила п'єса? _____

4. Яку роль ти б хотів виконувати у виставі? _____

5. Кому з дійових осіб належать наведені речення? Запиши.

«От ти зараз познайомишся з нашим улюбленцем».

«Я ніколи не був таким щасливим! Звідки ти прийшов до нас, Дельфіне?» _____

«Відпустіть його на волю, люди!» _____

«Ромчику, ми не можемо поїхати, бо маєш подума-
ти про всіх нас!.. Людей, які вірять в тебе!» _____

«А я тебе не відпускаю, Дельфіне!»

«Як тобі вдалося зрозуміти мою мову... прочита-
ти мої думки? Як же я хочу опинитися у відкритому
морі, друже!»

6. Вправа «Займи позицію». Познач ✓ відповідь, яку ти
вважаєш правильною.

Чому Роман вирішив повернутися додому?

- ☐ Хотів полегшити долю Дельфіна.
- ☐ Відчув, що все одно не стане на ноги.
- ☐ Зрозумів, що дельфіни мають жити на волі.

7. Яким ти уявляєш продовження подій п'єси? Розкажи.

Богдана Бойко. У театрі

1. Який це вірш?

Яке враження він справив на тебе?

2. **Робота в групі.** Обговоріть правила культурних глядачів.
Доповніть їх у разі потреби.

Приходь на виставу

Коли проходиш до свого місця уздовж ряду, повер-
тайся до глядачів, а спиною до сцени.

Під час вистави не можна

Виходити із зали до закінчення вистави

3. У таблиці букв знайди та обведи лінією «театральні» слова.

х	с	т	ф	к	у	к	у	а	к	т	о	р	и	с	н
і	з	с	е	в	и	с	т	а	в	а	г	п	а	д	е
с	ц	е	н	а	а	е	л	д	о	а	ф	і	ш	а	м
м	а	ї	к	а	з	ц	с	ц	е	н	а	д	о	х	п
а	и	б	у	п'	є	с	а	т	в	и	р	я	д	і	я

Медіавіконце: афіша вистави

1. Які вистави ти дивився/дивилася в театрі?

Чому є різні театри? _____

2. **Робота в групі.** Роздивіться й обговоріть афіші Закарпатського театру ляльок «Бавка». Подобаються вони вам?

Створіть афішу для вистави п'єси-казки «Стрімкий, як вітер».

Доберіть й обговоріть інформацію, яку глядач має обов'язково прочитати на афіші:

Автор і назва п'єси _____

Де і в який час вона відбудеться? _____

Хто буде в ній грати? _____

Де краще розмістити афішу? _____

Кого запрошуєте на виставу? _____

Поміркуйте, яким шрифтом, кольором краще написати текст, що намалювати на афіші.

Байки
Леонід Глібов. Лебідь, Щука і Рак

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай чистомовку.

Ак – ак – ак — із води повзе рак.

Ука – ука – ука — ось пірнає хижа щука.

Їться – їться – їться — лебідь щуки не боїться.

- ☐ Роз'єднай слова. Прочитай думку Леоніда Глібова про силу байки.

Здається байка простобреше,

а справді чисту правдучеше.

Нікого в світі не мине,

читай те й згадуй те мене.

- ☐ Навчися швидко читати скоромовку, змінюючи силу голосу.

Євген Гуцало

Засміявся наш собака,

тільки й думає про рака.

як зустрів живого рака.

Як подумає про рака —

І відтоді наш собака

та й сміється наш собака,

2. Чим байки нагадують казки? _____

3. Як називається повчальний висновок байки? _____

4. Чому Лебедю, Щуці і Ракові не вдалося зрушити хуру з місця? _____

5. **Робота в парі.** Який висновок байки звучить як прислів'я? _____

Леонід Глібов. Чиж та Голуб

1. Які рядки байки відомі як прислів'я? З якою інтонацією їх краще прочитати? Запиши і прочитай.

2. Які слова з байки могли б бути її назвою? Запиши. _____

3. Відтвори рядки байки, вставляючи пропущені слова.
Весною _____ молоденький,
такий _____, проворненький,
в _____ все собі скавав,
та якось у сильце й попав.
Сердега в _____ рветься, б'ється _____.
А _____ бачить та _____.

4. Підкресли слова, які передають ставлення автора байки до Чижика.

Узагальнення

У таблиці букв знайди прізвища авторів прочитаних творів. Обведи їх лінією. Виправ помилки у прізвищах.

З	Н	И	Р	Н	И	Й	И	Г	О	Ш	И	Т	М	И	А
Ч	И	Т	О	А	Д	Е	Р	М	А	Н	С	Ь	К	И	Й
А	А	Й	Д	Т	И	Н	О	С	И	Г	Ч	У	К	Ш	К
Г	Л	І	Б	О	В	Я	И	М	А	С	Ч	Е	В	А	Щ
Л	И	Д	І	М	П	Р	В	К	Л	О	Р	С	А	О	Д
У	Б	З	О	Д	Р	У	И	И	Р	А	Д	А	Р	І	Н

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. Які казки ти прочитав/прочитала?

2. З якої байки мораль: *на себе не надійся, чужому лихові не смійся?*

3. Чому хлопчик Роман з п'єси-казки «Стрімкий, як вітер» вирішив залишити дельфінарій?

4. У яку країну мандрував Білячок?

Які почуття він у тебе викликає?

5. Як би ти відповів/відповіла на запитання, що є заголовком казки «Для чого людині серце»?

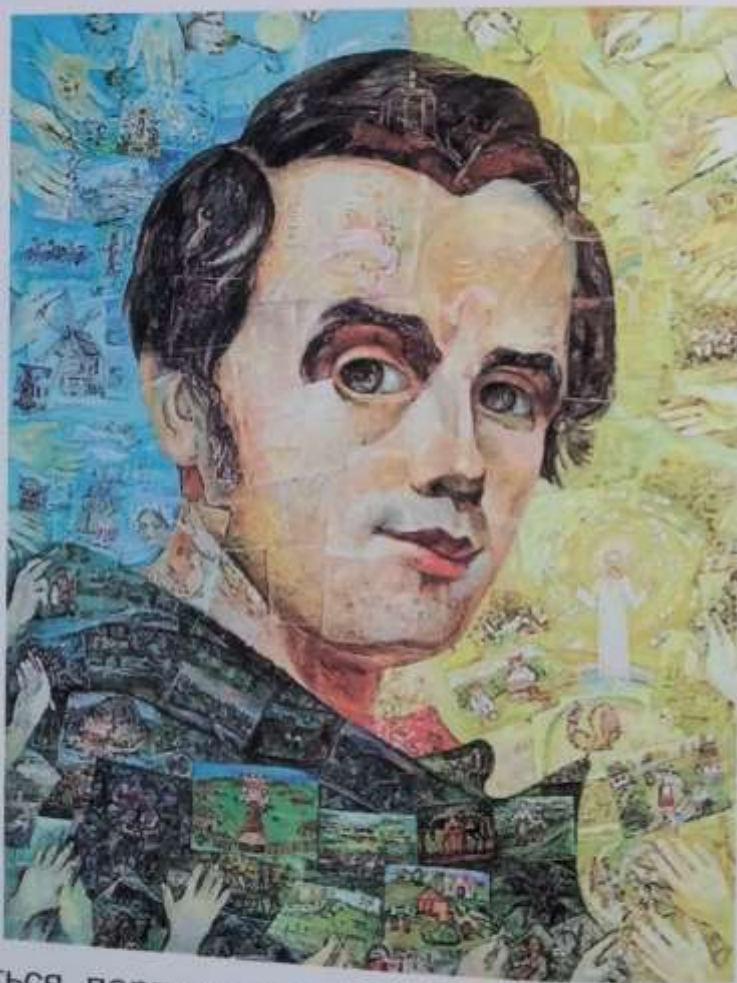
ПОЕЗІЇ ПРО ДИВОСВІТ ПРИРОДИ

Тарас Шевченко.

«За сонцем хмаронька пливе...»

Вірші поета про природу сповнені поетичними образами — символами української природи: тополя, соловейко, сонечко, хмара, веселочка, жайворонок...

У віршах багато дієслів, які передають швидкість змін у природі, назви кольорів, ознак, що вказують на зв'язок людини з природою.

Роздивіться портрет молодого Тараса Шевченка, який художниця Надія Никифорова склала з 144 фрагментів. Що нового про поета ви дізналися?

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Читай скоромовку швидко і правильно.

Сів шпак на шпаківню,
заспівав шпак півню:
так, як ти, не вмію я,
ти не вмієш так, як я.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай строфу з вірша Тараса Шевченка.

Тихесеньковітервіє,
степиланимріють,
міжяраминадставами
вербизеленіють.

- 2. Заповни пропуски в тексті, де зазначено важливі дати і події життя поета. Доповни текст.

Народився Тарас Григорович Шевченко ___ березня ___ року в селі ___ на Черкащині. Він дуже любив малювати. Але йому довелося зазнати багато ___, перш ніж стати справжнім художником. Лише у 24 роки Тарас Шевченко став ___ людиною. Перша книжка віршів вийшла у 1840 році, називалась вона ___. Згодом Шевченка стали називати ___. Поет най-більше любив ___. З великою вірою він писав, що буде наш край вільним і щасливим.

-
3. Придумай дві словесні картини за темою вірша. Розкажи про них.
 4. Які вислови у вірші вжито у переносному значенні?
-
-

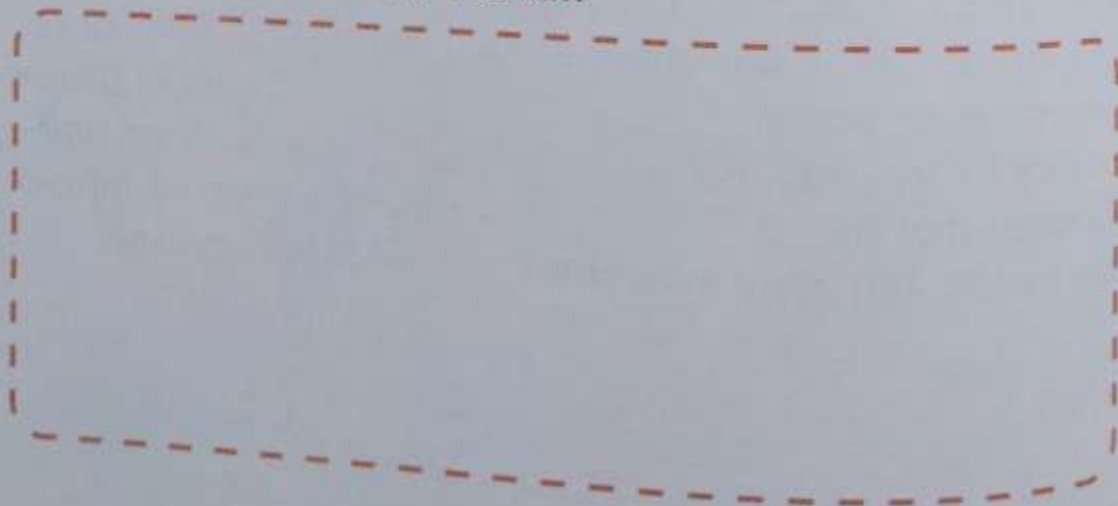
Леся Українка. «Плине білий човник...»

1. Прочитай текст із відомостями про життя поетеси Лесі Українки. Встав потрібні слова. Доповни текст.

Леся народилася у родині Косачів, у Новограді-Волинському. Її мама — _____, відома українська письменниця. Батько — Петро Антонович Косач — юрист. Ще в дитинстві Леся виявила здібності до _____.

У 13 років з'явилася її перша збірка поезій. Літературне ім'я — Леся Українка — дібрала мати.

2. Який малюнок ти можеш намалювати за змістом вірша? Які вибереш фарби для моря? Як зобразиш небо? Де намалюєш білий човник?

3. Знайди у вірші порівняння. Випиши порівняльні вислови.

білії хмаринки

світло теє дрібне

4. На день народження Лесі мама їй подарувала чудовий альбом, опрацьований шкірою. На ньому був витіснений напис латинською мовою «POESIE».

Роз'єднай слова, щоб прочитати мамине побажання любій донечці.

Поезія є всюди, хоч не всякий її бачить. Тільки пчілка пізнає мед, затаєний у квітці. Тільки поет навсьому бачить прекрасний слід.

Олександр Олесь.

«В небі жайворонки в'ються...»

Поет народився на Сумщині. Його дитячі роки минули серед мальовничої природи цього краю. Вірші для дітей почав писати, коли в нього народився синок, якого він ласкаво називав Ле- лекою. Для дітей поет створив чудові вірші, п'єси, казки, сповнені любов'ю до природи.

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

□ Читай швидко і правильно.

в'ю
заливаю
смію
гра

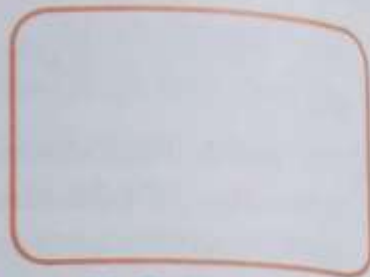
ться

співа
віта
вигляда

ють

Чим схожі ці групи слів?

- ☐ Прочитай загадку. Запиши й намалюй відгадку.
Швидко скрізь цей птах літає,
безліч мушок поїдає.
За вікном гніздо будує,
тільки в нас він не зимує.

2. Який настрій передано у вірші «Плине білий човник»?

3. Знайди й запиши пари римованих слів.

Визнач, якими вони є частинами мови.

4. Випиши з вірша вислів з переносним значенням.

Дмитро Павличко. Дядько Дощ

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай закличку. Чітко вимовляй виділені частини слів. Читай весело, заклично.

До^{щи}ку, до^{щи}ку,
зварю тобі бор^{щи}ку
в зеленому гор^{щи}ку.
Гор^{щик} поверне^{ть}ся,
до^{щик} полине^{ть}ся.

- Прочитай скоромовку швидко, впевнено.

Шуг! — шуліка шугонув,
до курчат у двір майнув.

Варвара Гринько

Тут Сашко стоїть уже —
пильно квочку стереже.

- Прочитай акровірш Василя Довжика. Чітко вимовляй підкреслені слова.

Грізну хмару — громовицю
розірвала блискавиця,
і в ту ж мить — гучний удар!
Мов гора упала з хмар!

2. Які порівняльні вислови передають казковість образу дощу? З'єднай стрілками образне значення зі звичайним.

Він сміється, мов залізом,
дудонить: — Га-га! Га-га!

Довгі, неперервні
нитки дощу.

Тучі шапка сивувата,
блискавки червоний шлик.

Сильно
гримить грім.

Довжелезні срібні вуса
вітер люто розвива.

Темні хмари пронизує
стріла блискавки.

Анатолій Качан. «Розливається Дунай...»

Поет народився на Миколаївщині. Вчився в Одесі, учителював у маленькому місті Вилкове.

У його легких, теплих віршах відчутні подихи моря, річки, буяння природи. Поет добре розуміє дитячі мрії, бажання і часто пише про це.

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Навчись читати скоромовку Варвари Гринько.

Ремез, ремез, ремезята —
у кущі лозовім хата
Ремез, ремез, дрібна птичка,
а гніздо, мов рукавичка.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я.

Пташкарадієвесні, як дитя — матері.

2. Прочитай вірш. Чи сказано у ньому про те, який на вигляд ремез? Познач.

☐ **ТАК**

☐ **НІ**

Прочитай опис пташки, створений Віктором Тереном.

Над річкою, над водою в'язана рукавичка висить...
То — гніздо ремеза.

А от і сам ремез. Груді жовтуваті-білі, а спинка в нього коричнева. Тримає муху в дзьобику. Озирнувся навколо та й залетів у пальчик рукавички. Діток годує.

Що нового ти дізнався/дізналася з прочитаного тексту про пташку? Підкресли ці речення.

3. Встав у текст вірша пропущені слова.

Ось поглянь: цвітуть сади,
а вона із пряжі
на вербі біля води
_____ в'яже.

В рукавичці, як і слід,
є аж два віконця —
щоб дивитися на схід
і на _____.

Медіавіконце: медіапроект — створення обкладинки книжки «Мій улюблений вірш»

1. Книжка починається з обкладинки. Що вона може тобі розповісти? Роздивись обкладинки дитячих книжок, виданих в Україні. Яка тебе зацікавила найбільше? Познач ✓ і поясни чому.

2. Хто створює обкладинку? _____

3. Які вірші для тебе улюблені?

4. Яку ти хочеш створити обкладинку для своєї книжечки?

Назва _____

Ім'я та прізвище автора _____

З якого матеріалу плануєш зробити обкладинку?

Узагальнення

1. Знайди у таблиці букв прізвища авторів прочитаних віршів. Слова можуть розташовуватися вертикально і горизонтально. Обведи їх кольоровою лінією.

О	П	А	В	Л	И	Ч	К	О	Б	О	В	Е	Х	А	К	О	Л	Ь
Л	Р	О	К	Ч	И	Т	А	В	І	Л	Е	С	Я	У	К	Р	А	І
Е		Ш	Е	В	Ч	Е	Н	К	О	К	Ш	А	К	А	Ч	А	Н	Н
К	С	А	Н	Д	Р	О	Л	Е	С	Ь	А	Р	К	О	Х	Ф	М	К
У	З	И	Б	Л	О	Я	Ю	К	О	С	Т	Е	Н	К	О	Д	О	А

2. Які слова, образні вислови з прочитаних віршів увійшли у твоє мовлення?

3. Знайди й обведи в таблиці букв слова, що означають засоби передачі інформації. Слова розташовані вертикально і горизонтально. З одним із них склади й запиши речення.

м	р	и	н	л	о	к	ф	м	р	в	е	р	х	а	с
к	н	и	ж	к	а	о	о	у	а	т	н	л	и	к	з
а	т	е	к	а	м	о	т	з	д	е	і	а	л	т	а
г	а	з	е	т	а	л	о	и	і	м	д	и	с	о	ц
з	д	а	м	а	с	о	у	к	о	ж	у	р	н	а	л
і	н	т	е	р	н	е	т	а	ф	і	ю	к	ц	и	х

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. Які ознаки має віршована мова?

2. Які дві картини змальовано у вірші Тараса Шевченка «За сонцем хмаронька пливе...»?

3. Чому, на твою думку, у вірші Олександра Олеся «В небі жайворонки в'ються...» багато дієслів?

Який настрій створює цей вірш?

4. Знайди рими у вірші Дмитра Павличка «Дядько Дощ». Запиши пари слів.

5. Як ти зрозумів/зрозуміла застереження поетеси Ліни Костенко «Я ж тут для всіх, а не для тебе лиш»?

ВСЕ ДОБРЕ ПЕРЕЙМАЙ, А НЕДОБРЕ — ВИПРАВЛЯЙ...

Василь Сухомлинський.
Красиві слова і красиве діло

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай скоромовку мовчки. Вголос прочитай тільки виділені частини.

Наталя Забіла

* * *

Не **дощ** іде — **періщить** злива,
щенятко вимокло, як **хлющ**.
А **щиглик**, **щ**ебетун **щ**асливий,
щебече, пурхнувши на **кущ**.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я:

Річкаращенова, адружба — стара.

2. Як зустріли хлопці незнайомця в хатинці?

Хто співчував? _____

Хто допоміг? _____

3. Незнайомий хлопчик не був для них другом. Чому один з хлопців без вагань віддав йому свою сорочку?

4. **Робота в парі.** Обговоріть, які риси характеру виявляв людина, яка готова завжди прийти на допомогу.

Поміркуйте, яким може бути продовження оповідання.

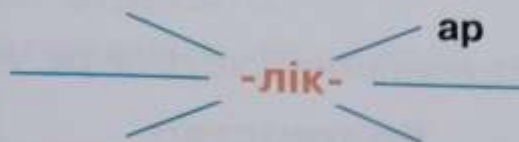
Тетяна Майданович. Телефонна розмова

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ У кожному із цих слів «сховалося» інше. Підкресли його.
Хмарина, сонце, вікно, козак, молоко, ведмежа.
Придумай рядок подібних слів і запиши.

- ☐ Утвори кушч спільнокореневих слів.

2. З яким почуттям онучка звертається до бабусі?
3. Які слова вірша підтверджують, що внучка добре знає стан здоров'я бабусі? _____
4. Придумай продовження цієї розмови.

Свято різних культур

Уривок з книжки

Надійки Гербіш «Мене звати Мар'ям»

1. Пригадай, як вчителька пояснила Мар'ям, що таке культура. Знайди в першій частині тексту це пояснення, вдумливо прочитай.
Як ти б пояснив ровеснику, який спілкується іншою мовою, вислів *культура українського народу*?

2. У якому словнику ти зможеш знайти пояснення цього поняття?

3. Які почуття переживала Мар'ям на святі? Напиши.

4. Як ти вважаєш, які почуття можуть об'єднати людей різних культур?

5. **Робота в групі.** Прочитайте вірш Дмитра Чередниченка.

Братерство

Людство бачиться деревом:
у кожної гілки — своя пташка.
У кожної пташки — своя мова.
А разом вони — дерево,
а спільно — хор.

Поміркуйте, чи можна образ світового дерева і хору порівняти з поняттям *різні культури*.

Марко Вітлер. Кошеня пропало

1. Які дії і слова засвідчують ставлення дійових осіб до кошеня? Звертаючись до тексту, обґрунтуй свою думку.

2. Чи були в тебе цікаві пригоди з кошенятком? Підготуйся розповісти в класі цю історію: «А у мене було так...».

3. Прочитай вірш Ліни Біленької. Придумай йому назву. Запиши.

Лев-татусь, левиця-мати
левеня ведуть гуляти.
Левеня ледь-ледь чалапка:
— Заболіли, — каже, — лапки.
Леву скочило на спину.
Лев промовив:

— Любий сину, левом ти не хочеш стати?
Ліньки бігати, стрибати?
Знай: лінивi левенята, то не леви — кошенята.

Пес, відомий на весь світ (за матеріалами інтернет-джерел)

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай. Передай голосом сильний шум вітру.

Ліна Біленька

У-у-у! Гуде вітрисько, Холоди вже близько,
завиває: — У-у-у! у-у-у! — несучи зиму.

- ☐ Роз'єднай слова, прочитай прислів'я:

Щиреслово, добреділодушуйтілообігріло.

- ☐ Прочитай правильно.

Сенберна́р, швейца́рських, засні́женими, відмі́н-
ними, небезпе́чними, схóдженн'я.

2. Яке оповідання ти прочитав/прочитала?
Познач ✓ відповідь, яку вважаєш правильною.

☐ художнє

☐ науково-художнє

3. Скільки в оповіданні абзаців? ☐

У якому абзаці є вислів про *собак-рятівників*? ☐

У якому абзаці розповідається про вшанування подвигу Баррі? ☐

4. Що тебе вразило в цій історії? _____

5. **Будь дослідником!** Знайди інформацію про інших тварин, що рятували людям життя?

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. Утвори з поданих слів назви прочитаних творів. Запиши.

Розмова, дружок, культури,
і образа, пес, спішу, кошеня,
телефонна, різні, додому,
пропало.

2. Який пес став відомим на весь світ? _____

3. Чому, на твою думку, хлопчик Сергій (вірш «Спішу додому») відмовлявся від пропозицій друзів?

4. Які почуття переживала дівчинка Мар'ям, опинившись у чужій країні?

5. Який твір справив на тебе особливе враження. Чим саме?

ІСКРИНКИ ТВОРЧОСТІ

Який вірш міг придумати Лис?
Володимир Коломієць. Ліс і Лис

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- Прочитай скоромовку мовчки. Встав у текст пропущені склади. Прочитай скоромовку вголос.

Задрить білка в лісі ли...
лис лисички ніс із лі...

- Прочитай прислів'я з різною інтонацією (запитання, здивування, ствердження).

Яка головонька, така й розмовонька.

- Прочитай вірш *Лесі Мовчун*. Допиши рими.

* * *

Достигає колосок
і підкручує ву____.
Із зернятка хліб росте,
бо зернятко золо____.

2. Які слова передають творчий настрій Лиса?
3. Про що міг Лис написати вірш? **Пофантазуй!** Може й у тебе вийде вірш? Напиши.

Степан Жупанин. «Намалюю вітер...»

1. ЧИТАЦЬКА РОЗМИНКА

- ☐ Прочитай скоромовку мовчки. Прочитай вголос швидко і правильно, додавай рими.

Галасливі ґави й ґалки
в гусенят взяли скакал _____
Гусенята їм ґелґочуть,
що й вони скакати хоч _____.

- ☐ Що означають ці вислови? Запиши.

вітер у голові _____

шукай вітра в полі _____

- ☐ У якому словнику можна знайти тлумачення «крилатих» висловів? _____

2. Чи легко намалювати вітер? Спробуй. Може, тобі допоможуть передати рух вітру рядки з вірша поета Володимира Кухалашвілі?

Можна побачити вітер, грає з вітрилами, вітами,
тільки коли він літає, грає з пташиними зграями.

3. Чому в юного художника «*вітрам нема кінця і краю*»?

Дорота Гельнер. Розмова з фортепіано

1. Які образні вислови передають різні настрої фортепіано? Запиши.

Поганий _____

Добрий _____

2. Спробуй перетворити зміст цього вірша на розповідь про свої настрої під час музикування, малювання, вишивання...

Василь Сухомлинський. Співуча пір'інка

1. Поміркуй, у якому значенні тут вжито вислів *співуча пір'інка*? Прямому чи переносному? Доведи свою думку.

2. Поміркуй над запитаннями і відповідями. Зроби свій вибір. Підкресли відповідь, яку ти вважаєш правильною.

Що знайшов хлопчик?

А співучу пір'інку **Б** щастя **В** розум

Про що думав чоловік?

- А** Нещасливий той, у кого такої пір'інки немає.
Б Щасливий той, хто може робити все, що хоче.
В Чому я не залишив у себе співучу пір'інку?

ПЕРЕВІРЯЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1. Що означає слово *фантазія*? _____
2. Як ти зрозумів/зрозуміла назву розділу?

3. Визнач види текстів. З'єднай стрілочками.

«Співуча пір'їнка»

художнє оповідання

«Ліс і Лис»

казка

«Тут усе є...»

вірш

4. **Поміркуй!** Завдяки чому персонажі прочитаних творів зуміли у різних справах сказати своє слово?

Відчуй себе письменником або письменницею!

Вірші, до яких ти придумав/придумала свої заголовки, їхні автори й авторки назвали так: Інна Кульська — «Вересень» (с. 3); Марія Хоросницька — «Осінь» (с. 11); Григорій Фалькович — «Щедрий комар» (с. 35); Лідія Компанієць — «Ковалівна» (с. 44); Ігор Січовик — «Хвастунець» (с. 47); Степан Жупанин — «Ваза» (с. 51); Микола Сингаївський — «Синьодзвін» (с. 53).

Бажаємо тобі влітку прочитати таку книжку, про яку захочеш розповісти своїм друзям!

Савченко О. Я.

С13 Робочий зошит з читання : Навчальний посібник для учнів третього класу // Складова частина навчально-методичного комплексу з читання до підручника «Українська мова та читання. Частина 2» / О. Я. Савченко. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2025. — 80 с. : іл.

ISBN 978-966-991-366-1.

УДК 811.161.2*кл3(075.2+076)

Навчальне видання

САВЧЕНКО Олександра Яківна

Робочий зошит з читання

(складова частина НМК до підручника

«Українська мова та читання. Частина 2»)

3 клас

Навчальний посібник

Схвалено для використання в освітньому процесі

Головна редакторка *І. В. Красуцька*

Головна художниця *І. П. Медведовська*

Комп'ютерна графіка і верстка *Р. О. Батюк*

Коректорка *О. В. Должикова*

Малюнки художниці **Олени Харченко**

У посібнику використано матеріали із сайтів «Весела абетка»,

Національної бібліотеки України для дітей,

Закарпатського обласного академічного театру ляльок «Бавка»,

Національного музею-заповідника гончарства в Опішному, журналу «Джміль»,

а також матеріали з вільних інтернет-джерел

(с. 3, 13, 17, 24, 41, 43, 51, 53, 58, 74) та фотобанку *Shutterstock*

Формат 70х100¹/₁₆. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 6,5. Обл.-вид. 5,85.

Зам. №

Наклад 9800.

ТОВ «Український освітянський видавничий центр «ОРІОН»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»

Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

(097) 330-10-83; (067) 543-05-26

Наш сайт: www.orioncentr.com.ua

orioncentr@ukr.net; ikras@ukr.net

Сторінка у Фейсбукі: УОВЦ «Оріон»

Адреса видавництва: вул. Миколи Шепелєва, 2, м. Київ, 03061

Віддруковано

у ТОВ «ПРИНТ НАУ»,

вул. Обсерваторна, буд. 25,

м. Київ, 04053

Компетентнісне навчання — шлях до успіху в житті

Навчаюся граючи, навчаюся Faino!

Нова освітня платформа Faino для вас: <https://faino.school/>

**З питань придбання навчальної літератури звертайтеся:
ТОВ «Торговий Дім – «МЕТАВСЕСВІТ»**

 (050) 378-79-79; (067) 378-79-79; (093) 378-79-79

Завжди раді спілкуватися і співпрацювати з кожним із Вас
в Українському освітянському видавничому центрі «ОРІОН»!

 (097) 330-10-83

@ orioncentr@ukr.net; ikras@ukr.net

Наш сайт: www.orioncentr.com.ua

 Сторінка у Фейсбуці: УОВЦ «Оріон»

ISBN 978-966-991-366-1

9 789669 913661